

ZWYCZAJE ŚWIĄT WIELKANOCNYCH

Wielkanoc to najstarsze i najważniejsze święto chrześcijańskie upamiętniające zmartwychwstanie Jezusa Chrystusa. Poprzedzający tę święta tydzień, stanowiący okres wspomnienia najważniejszych dla wiary chrześcijańskiej wydarzeń, nazywany jest Wielkim Tygodniem. Ostatnie trzy doby tego tygodnia: Wielki Czwartek od wieczora, Wielki Piątek, Wielka Sobota i Niedziela Zmartwychwstania stanowią Triduum Paschalne.

Symbole i ozdoby wielkanocne :

Święconka

W wiklinowym koszyczku znajduje się pokarm, który święcimy w Wielką Sobotę. Dawniej święcenie potraw odbywało się na dworach szlacheckich, ze względu na to, że poświęcone musiało posiadać wszystko, co miało znaleźć się na świątecznym stole. W koszyku powinno się znajdować:

- ▣ **Jajka** (w tym pisanki, kraszanki)- symbol życia i odrodzenia
- ▣ **Baranek**- symbol Zmartwychwstałego Jezusa Chrystusa, ofiary miłości
- ▣ **Chleb**- symbolizuje Ciało Chrystusa, oznaka dostatku
- ▣ **Sól i pieprz**- symbol dostatku i gościnności, trwałości i nieśmiertelności
- ▣ **Mięso i wędlina**- symbolizuje dobrobyt i dostatek
- ▣ **Ser**- oznacza przyjaźń między człowiekiem a zwierzęciem
- ▣ **Chrzan**- oznacza pokonanie męki Chrystusa
- ▣ **Babka wielkanocna**- symbolizuje doskonałość i posiadanie umiejętności
- ▣ **Kurczaczek wielkanocny**- symbol nowego, odradzającego się życia
- ▣ Sam **koszyczek** jest oznaką szczęścia.

Pisanka

Jajko zdobione różnymi technikami. Ma symbolizować rodzącą się do życia przyrodę, a w chrześcijaństwie dodatkowo nadzieję wynikającą z wiary w zmartwychwstanie Chrystusa. W zależności od techniki zdobienia, świąteczne jajko ma różne nazwy:

■ **Kraszanki**-powstają przez gotowanie jajka w wywarze barwnym.. Dzięki roślinom uzyskiwały różne kolory:

- **brązowy lub rudy**- łupiny cebuli
- **czarny**- kora dębu, kora olchy lub łupiny orzecha włoskiego
- **żółto-żłocisty**- kora młodej jabłoni lub kwiat nagietka
- **fioletowy**- płatki kwiatu ciemnej malwy
- **zielony**- pędy młodego żyta lub listki barwnika
- **różowy**- sok z buraka

■ **Pisanki**- mają różnobarwne desenie. Wykonywane są poprzez nakrapianie wosku lub nanoszenie na skorupę elementów graficznych rozgrzanym końcem świecy.

■ **Oklejanki**- są zdobione sitowiem, płatkami bzu, tkaniną.

■ **Nalepianki**- są ozdabiane wycinankami papieru.

■ **Rysowanki**- malowane kredkami.

■ **Skrobanki**

■ **Drapanki**

Palma wielkanocna

W Polsce palma wielkanocna jest wykonywana z gałęzi wierzby, czasem łączonych z bukszpanem, barwinkiem czy cisem. Powszechne było przekonanie, że palma wielkanocna chroni ludzi i zwierzęta przed chorobami i wszelkim złem przez kolejny rok. Nie wolno jej było wyrzucać, aż do następnych świąt wielkanocnych była zatknięta za święty obraz, aby w razie potrzeby można było jej użyć.

Ogień

W Wielką Sobotę święci się w kościołach pokarmy, wodę i ogień. O zmierzchu rozpalane jest przy kościele ognisko, które kapłan

poświęca, a zgromadzeni wierni zapalają od niego przyniesione świece. Dawniej od tych płonących świec gospodarze rozpalali pod kuchnią „nowy ogień”, a dom i całe obejście kropili poświęconą wodą.

Woda

Od niepamiętnych czasów wodę uważano za symbol m.in. chaosu, uzdrowienia, źródła życia, odrodzenia ducha i ciała, zmartwychwstania, oczyszczenia, dobra i zła, duszy ludzkiej. Po trosze każdy z tych symboli jest obecny w wielkanocnym poniedziałkowym oblewaniu, nazywanym maczanką, oblewanką, polewanką, lejkiem albo śmigusem-dyngusem.

Zając Wielkanocny

Świecki symbol Wielkanocy. Przynosi prezenty dzieciom w pierwszy dzień Świąt Wielkanocnych. Jego atrybutem jest koszyczek.

Wielkanocne przesady:

- 1. Woda na szczęście**- święcona woda miała uzdrawiać chorych, zapewniać szczęście w małżeństwie oraz obfitość plonów. Dziewczęta, aby zapewnić sobie urodę musiały wykąpać się w rzece lub jeziorze, co miało przynosić ochronę przed złem.
- 2. Palma na dostatek**- jak mówi tradycja, poświęconą palmą należało dotknąć wszystkich domowników by przekazać im jej uzdrawiającą moc. Dotknięcia miały przysporzyć kobietom urody a mężczyznom siły.
- 3. Przepowiednie z jajek**- podzielenie się święconym jajkiem z bliskimi służyło umacnianiu rodzinnych więzi i zapewniało zdrowie. Znalezienie na stole parzystej liczby jajek wróżyło dziewczętom szybkie zamążpójście, a umycie się w wodzie, w której wcześniej gotowały się jajka zapewniało im

urodę i idealną cerę. Kąpiel w takiej wodzie sprawiała, że u chorego rosła szansa na wyzdrowienie.

Wielki Czwartek

W tym dniu w Kościele jest sprawowana jedna ofiara eucharystyczna, Msza Krzyżma świętego. Kończy ona okres Wielkiego Postu. Podczas tej Mszy duchowni błogosławią chorych i konsekrują krzyż. W Wielki Czwartek możemy sobie przypomnieć wydarzenie Ostatniej Wieczerzy.

Wielki Piątek

W ten dzień nie odprawia się Mszy Świętych. Jest to oznaką szacunku do Jezusa Chrystusa ukrzyżowanego na krzyżu. Odprawiana jest wtedy Droga Krzyżowa.

Wielka Sobota

Czas spokoju i wyciszenia, skupienia i czuwania przy Grobie Pańskim. Jest to okres żałoby po ukrzyżowaniu Jezusa Chrystusa. W tym dniu święcimy pokarm, wodę, ogień.

Niedziela Wielkanocna

Dzień Zmartwychwstania Jezusa Chrystusa rozpoczynany poranną mszą rezurekcyjną. Ten dzień jest pełen wielkanocnej radości i czasu spędzonego z rodziną.

Poniedziałek Wielkanocny (Śmigus-Dyngus)

Drugi dzień świąt wielkanocnych. Wtedy wszyscy oblewają się wodą lub dawniej również był zwyczaj bicia palmami po nogach, co miało symbolizować oczyszczenie z chorób i grzechu. Gdy chłopcy oblewali panny wodą miało im to zapewnić szczęście i powodzenie.

Wesołego Alleluja!

Przygotowała Klaudia Gontarczyk kl. I „a”